

Remissyttrande

Datum 2015-07-16

Diarienummer RS 1966-2015

Skickas per e-post till regeringskansliet
ku.remissvar@regeringskansliet.se**Yttrande över Framtidens filmpolitik (Ds 2015:31)**

Västra Götalandsregionen har beretts möjlighet att yttra sig över *Framtidens filmpolitik*. Svaret koncentrerar sig kring filmpolitikens roll i kulturpolitiken, den filmkulturella utvecklingen och den framtida dialogen mellan statlig och regional nivå. För synpunkter som rör produktion, distribution och filmbranschens utveckling hänvisas till remissvaret från det regionägda bolaget Film Väst, som får större delar av sin finansiering och sitt uppdrag från kulturnämnden.

Västra Götalandsregionen satsar 2015 genom kulturnämnden och regionutvecklingsnämnden drygt 100 miljoner kronor på filmområdet – insatser som går till samproduktion av film, visning, talangutveckling och filmkulturell verksamhet. På tio år har det regionala stödet till Film Väst ökat från 52 till 84 miljoner – en ökning på närmare 40 procent. Det gör Västra Götalandsregionen till en stark aktör på filmområdet, oavsett om man använder svenska eller europeiska måttstockar.

Övergripande synpunkter

Västra Götalandsregionen välkomnar en statlig filmpolitik där **vision och tydliga mål** står i centrum. Västra Götalandsregionens kulturnämnd formulerar själv ett tiotal uppdrag på filmområdet, från större uppdrag till Film Väst och Göteborg Film Festival till mindre aktörer som Gothenburg Film Studios, Filmbryggan, Doris film, Novemberfestivalen, den regionala förvaltningen Kultur i Väst (där bland annat filmkonsulenter ingår) och till ytterligare ett antal mindre filmaktörer. Med en visionär nationell filmpolitik blir det ännu enklare att vara visionär och tydlig på den regionala nivån.

Det är därför bekymrande att så lite av detta presenteras i departementsskrivelsen. Det talas om ”värdefull film” på var och varannan sida, precis som under Harry Scheins dagar, men i försöken att precisera vad ”värdefull film” innebär citeras endast 60-talets preciseringar. Nog borde det gå att formulera en mer uppdaterad svensk filmpolitik än så, med en tydlig vision och tydliga mål – detaljerna kan sedan med fördel lämnas till Svenska Filminstitutet att utforma.

Vi **saknar nytänkande** på flera områden. Utbildningarnas betydelse och utvecklingspotential saknar ingående analys, liksom barns och ungas möjligheter till eget skapande på filmområdet. Viktiga utvecklingsområden som animation och internationella samarbeten saknas. Det internationella nätverket Cine regio, som arbetar för att stärka den europeiska filmpolitiken, nämns inte heller. Film Väst har varit en föregångare när det gäller att sätta upp tydliga och uppföljningsbara mål kring kvalitet och innehåll, och en sådan ambition borde präglade även den svenska nationella filmpolitiken.

Västra Götalandsregionen välkomnar också en **dialog** mellan stat och region på filmpolitikens område. Idag står regionerna för en väsentlig del av finansieringen och utvecklingen på filmområdet, vilket långt ifrån speglas i skrivelsens historieskrivning. Man erkänner att regionerna stått för en väsentligt ökande del i svensk film, men dialogen med regionerna ska inskränka sig till att handla om talangutveckling. Det vittnar om en centralistisk syn som rimmar illa med den övriga nationella kulturpolitiken där dialog mellan kommun, region och stat upphöjts till regel genom samverkansmodellen.

Specifika synpunkter

- **Vision och mål för svensk filmpolitik:**

Filmen är och bör vara en del av den samlade kulturpolitiken, och en statlig visionär filmpolitik med tydliga mål stärker svensk film i alla dess delar.

Västra Götalandsregionen hade gärna sett att skrivelsen pekade ut riktningen och formulerade en vision redan här istället för att citera femtio år gamla fraser om ”värdefull film” som riskerar att bli stående epitet utan innehåll. På vilket sätt utmanar dagens i allt väsentligt annorlunda samhälle våra invanda föreställningar om kvalitet och publikens sammansättning? Ordet mångfald nämns vid något enstaka tillfälle, men hur ska svensk film fortsätta att nå och angå en publik som är betydligt mer heterogen än sextiotalets? Vilka är de konstnärliga kvaliteter som bör vara vägledande och hur bör den filmkulturella verksamheten organiseras för att just nå och angå fler invånare?

- **Att nå och angå en publik:**

En av utmaningarna för svensk film är inte bara att behålla och öka marknadsandelar genom att nå en publik – man måste också angå den, det vill säga spegla, beröra och utmana. I dagarna visar en färsk rapport från Svenska filminstitutet att svensk film inte är representativ bland annat när det gäller hur mångfald och sexuell läggning skildras på biojukan.

Enligt departementsskrivelsen ska den statliga filmpolitiken medverka till att ”många röster och berättelser kommer till tals genom rörliga bilder” (s 83). Det är lättare sagt än gjort och kräver tydliga och mätbara mål. I Västra Götalandsregionens kulturnämnds uppdrag till Film Väst ingår från och med i år att ”nå och angå” de flesta invånare i Västra Götaland och att ”redovisa representativitet med utgångspunkt i ur vilket perspektiv de samproducerade filmernas historier berättas – kön, etnicitet, klass och land/stad”. Redovisningen som Film Väst levererar är ytterst intressant där huvudpersons karaktär och ”point

of view” kartläggs. Något liknande borde kunna tillämpas även på nationell nivå, och vi bidrar gärna med vår kunskap kring hur sådana mål kan utformas.

- **Dialogen mellan stat och region/kommun:**

Västra Götalandsregionen instämmer i att de regionala produktionscentrumen blivit ”allt viktigare aktörer” (s 25) och att ”regionernas andel av finansieringen av svensk långfilm har ökat” (s 49) även om detta borde kunnat få en ännu mer framskjuten plats i historieskrivningen över svensk films utveckling de senaste tjugo åren. Men det blir ändå lite märkligt att dialogen med regionerna och dessa ”allt viktigare aktörer” enbart föreslås ske när det gäller talangutveckling (s 90). Västra Götalandsregionen efterlyser en strukturell dialog med staten kring hela filmområdet, både när det gäller filmproduktion och filmkulturella frågor, vilket också skulle garantera att kommunernas perspektiv tas till vara. Redan utredningen ”Vägval för filmen” (2009) konstaterade att Svenska Filminstitutet ”inte prioriterat regionerna” (s 158). Det är dags att ändra på det nu.

Västra Götalandsregionen har en samsyn med Västra Götalands kommuner när vi konstaterar att en gemensam hållning mellan nation och region skulle vara av stort värde för dem som driver filmpolitiska frågor på kommunal nivå. I Västra Götaland arbetar vi aktivt för att få kommunerna att anta filmpolitiska handlingsprogram, och fem kommuner har i dagsläget antagit sådana program. Fler är på gång, och vi är övertygade om att en gemensam dialog kan påskynda den processen.

- **Regionala resurscentrum:**

Beskrivningen av regionala resurscentrum känns något antedaterad. Det är inte bara Västra Götalandsregionen som delat upp sin filmkulturella verksamhet mellan flera aktörer och inordnat filmkonsulenterna i den regionala förvaltningen Kultur i Väst – flera resurscentrum har omorganiserat sig och fördelat de filmkulturella uppgifterna på flera aktörer. Beskrivningen av ”19 regionala resurscentrum” känns därför summarisk och inte helt överensstämmande med verkligheten, sanningen är snarare att fler aktörer än så delar på uppgiften, vilket borde sätta spår i formerna för dialog och samverkan.

- **Kommunal filmverksamhet:**

Västra Götalandsregionen håller inte med om att ”filmen oftast inte [har] någon större plats” i den kommunala kulturpolitiken. En tredjedel av Västra Götalands 49 kommuner har någon form av filmkulturell verksamhet för barn och unga, och flera kommuner, bland annat Göteborg, Trollhättan och Skövde, satsar betydande resurser. När samverkansmodellen inrättades fick kommunerna i Västra Götaland peka ut vilka områden som var mest angelägna att utveckla. Filmen hamnade på tredje plats, efter kulturarvet och kulturturismen. Om intresset för rörlig bild ”gått ut över skolbion” (s 26) så är det kanske skolbion som bör omvärderas snarare än att man dömer ut kommunernas filmintresse? En sådan omvärdering kan i så fall med fördel göras i dialog med regionerna, som ju har en direkt dialog med kommunerna.

- **Biografen som mötesplats:**

En viktig roll för den svenska filmpolitiken är att utveckla biografens roll som kulturell mötesplats i hela landet och vi instämmer i ambitionen att ”stimulera

samverkan med kommunal och regional kulturverksamhet” (s 101). Biografen är, näst efter biblioteken, den kulturinstitution som finns representerad i de flesta kommuner. I Västra Götaland finns det biografer i 48 av regionens 49 kommuner, varav 44 kommuner har minst en digital salong. Västra Götalandsregionen stöttar kommunerna i att skriva kommunala filmpolitiska program och kommunerna säger själva att ett samarbete med den nationella och regionala nivån är till stor hjälp när de filmpolitiskt aktiva ska driva frågan i sina kommuner. Det är viktigt att den nationella nivån signalerar energi i biograffrågan eftersom den är så kulturpolitiskt viktig och spridd över hela landet. Trots att man på produktionssidan förespråkar teknikneutralitet så måste staten tydligt visa att man inser värdet av biografen som mötesplats och därmed prioriterar insatser i filmpolitiken.

Västra Götalandsregionen är oroliga för att förslaget om höjd biografmoms kommer att drabba de så kallade ”gröna” biografer som idag är undantagna biografavgift, och att biografer på mindre orter och komplementbiografer med fokus på kvalitetsfilm kommer att försvinna. Många biografägare på små orter upplever att man alltid kommer till korta gentemot kommersiella biografer och större städer. Västra Götalandsregionen vill därför instämna i förslaget att närmare analysera konsekvenserna och ”vid behov ge förslag på eventuella stödinsatser” (s 121) till de biografer som inte är vinstdrivande utan istället arbetar för att öka mångfalden i filmutbudet.

Västra Götalandsregionen är också oroliga för att momshöjningen kommer att få radikala konsekvenser även för de kommersiella biograferna. Sverige har, som Dagens Nyheter nyss har rapporterat, de högsta biljettpreiserna inom EU. Varför beskatta biograferna hårdare än övrig kulturverksamhet?

- **Talang, utbildning och kompetensutveckling:**

Västra Götalandsregionen instämmer i att ”kommuners och regioners roller när det gäller att skapa goda förutsättningar för talangutveckling är viktiga” (s 90) och välkomnar en nationell dialog i frågan, både mellan stat och region och mellan bransch och högskola. I Västra Götaland har vi utvecklat gränssnittet ”FilmCloud” för att paketera insatser med fokus på unga filmare, skräddarsy fortbildningar och ordna olika mötesfora.

- **Vart tog filmfestivalerna vägen?**

Vi saknar vision och mål om filmfestivalernas betydelse för allmänhet och bransch. Västra Götalandsregionens kulturnämnd lägger betydande resurser på Göteborg Film Festival och andra festivaler i länet, och skulle gärna se en dialog med staten hur man bäst utvecklar dessa viktiga mötesplatser för film, både för bransch och allmänhet. I Västra Götaland pågår just nu en regionalisering av flera stora festivaler – bland annat Göteborg Film Festival – som vi tror kan vara stilbildande för hur man kan skapa en efterfrågan på kvalitetsfilm i de nya digitaliserade husen så att inte repertoaren ensidigt domineras av de stora produktionerna från Hollywood.

- **Barn, unga och mediekunnigheten:**

Området barn och unga är i behov av nya insatser – att beklaga sig över sjunkande skolbiosiffror är inte särskilt kreativt. Snarare behöver vi i dialog hitta nya former för att möta det ökade intresset hos barn och unga för rörlig bild i alla dess former.

Västra Götalandsregionen har många belägg för att film är ett av de kulturområden som mest intresserar barn och unga, men mycket pekar också på att det behövs göras betydande insatser på området Medie- och informationskunnighet (vad som på engelska benämns *media literacy*). Kultur i Väst arrangerar årligen en stor konferens på temat i samband med Göteborg Film Festival, och Västra Götalandsregionens kulturnämnd har avsatt extra medel för att arbeta med MiK på de regionstödda folkhögskolorna. Medie- och informationskunnighet är en fråga där Västra Götalandsregionen besitter viktig kunskap och bra nätverk och där vi gärna har en dialog med staten på vad som kan och bör göras.

- **Filmarvet:**

Frågan om att bevara och tillgängliggöra filmarvet är stor och komplex, men är även den en fråga som i högsta grad engagerar kommunerna. Västra Götalandsregionen ser gärna en gemensam strategi för hur filmarvet ska hanteras och ser det som en självklarhet att den nationella nivån bidrar med kunskap och samordning.

- **Internationellt:**

Skrivelsen uppehåller sig inte nämnvärt kring de internationella frågornas betydelse för svensk filmpolitik. En mer genomarbetad internationell hållning är inte bara av nationellt intresse utan även av regionalt intresse eftersom vi från regionerna förväntar oss att staten har förmåga och kraft att företräda hela nationen på ett dynamiskt och utvecklande sätt gentemot omvärlden.

Johnny Magnusson
Regionstyrelsens ordförande

Ann-Sofi Lodin
Regiondirektör